

VERSCHIJNT

Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

ABONNEMENTSPRIJS:

Voor 's Gravenhage per 3 maanden f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks 5.50.

DONDERDAG JANUARIJ.

UITGEVER-REDACTEUR:

C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondent M. Schooneveld en Zoon,
Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet,
Jan Hendrikstraat, n°. 259.

PRIJS DER ADVERTENTIE:

Van één tot zes regels. f 1.00.
Voor elk regel meer. 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden,
worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegel-
recht daaronder begrepen.

De Minister van oorlog maakte, bij de verdediging zijner begroting in de Eerste Kamer, van een allerzonderlingst argument gebruik. Om aan te toonen, dat het noodig ware, om zich ter verdediging voor te bereiden, wees hij op een ongeteekenden brief, door hem uit Rotterdam ontvangen, waarin "in Gods naam" gebeden werd, om onze batterijen goed in orde te houden en zoo doende te beletten, dat de vijanden niet de rivieren kunnen opvaren, om Rotterdam te vernietigen!

Slechts eenige dagen geleden, mijnheer de Voorzitter, heb ik een ongeteekenden brief ontvangen uit de stad Rotterdam. In dien brief werd gezegd:

Minister van Oorlog! zorg toch in Gods naam, dat onze batterijen goed in orde zijn en de vijanden niet de rivieren kunnen opvaren om onze stad te komen vernietigen!

Nu vraag ik, wat zal de Minister van Oorlog aan dien inwoner van Rotterdam moeten antwoorden, wanneer hem de middelen worden geweigerd om te zorgen, dat die batterijen in orde worden gebracht?

Wij hebben een oogenblik in twijfel gestaan, of de Minister van Oorlog niet de bedoeling had, de Eerste Kamer eens in eene vrolijke luim te brengen over de sotteklaap van een anonymen brieven-schrijver. Het is ons echter later gebleken, dat de Minister het in goeden ernst heeft gemeend.

Hoe?

De Min. van Oorlog hecht gewigt aan een "anonymen brief", die behoorde ter zijde gelegd te worden?

De Min. van Oorlog, door zijne verhoogde begroting met dien anonymen brief te verdedigen, gelooft dan mede in ernst,

dat er vijanden zijn;

dat zij de rivieren zullen opvaren;

dat zij voornemens kunnen zijn, Rotterdam te vernietigen!!!

Men moge, in een oogenblik van opgewondenheid, een *metaphore* gebruiken, die het Vaderlandsche hart warm doet kloppen, maar de critiek der waarheid niet kan doorstaan: het beroep op den anonymen brief uit Rotterdam, maakt ons inderdaad bezorgd niet enkel voor den politieken blik van den Minister van Oorlog, maar ook van de wijze, waarop, door dergelijke adviezen geleid, in deze gewigtige tijden onze verdediging zal versnipperd worden.

Het Ministerie en zijne vrienden in de Tweede Kamer weigeren het advies aan te nemen van leden der Volksvertegenwoordiging, omdat zij "niet-deskundigen" zijn, en de Minister van Oorlog verdedigt zijne begroting in de Eerste Kamer met een idee, dat op Meerenberg schijnt te zijn uitgebloeid!!!

Wel had de heer VAN DAM VAN ISSELT regt, toen hij zeide, dat hij niet noodig had den Minister te verdedigen, nadat deze zich zelf zóo meesterlijk had verdedigd.

Inderdaad: zelfs de heer VAN DAM zou de Minister van Oorlog bezwaarlijk in bombast hebben kunnen overtreffen.

Wij hebben het bij de behandeling in de Eerste Kamer van de bezoldiging onzer gezanten vernomen: de heer VAN DAM VAN ISSELT is geen voorstander van "goed voor weinig geld". Wat niet veel geld kost, kan, volgens dien heer, niet goed zijn; en opdat nu al wat ten onzucht geschiedt goed zal mogen heeten, stelt de heer VAN DAM voor, om alles zoo duur mogelijk te doen, om voor alles zoo veel geld mogelijk uit te geven.

Was ééns een tijd, waarop de heer VAN DAM wou spraken. Toen was hij, niet minder dan de tegenwoordige Minister van Justitie, een voorstander, van "bezuiniging door vereenvoudiging". Maar de heer VAN DAM is op lijfstraf "niet om", en daarom is de heer VAN DAM in de "tegenovergestelde rigting", dat is, in

de rigting, om hetgeen met zoo veel moeite gespaard is, op nieuw met kwistige hand te besteden.

Zoo wordt, volgens den heer VAN DAM, nog veel te weinig betaald aan onze gezanten; want hij heeft wel eens buitenslands gereisd, en dat moest hij altijd zoeken de armzalige plaats, waar onze diplomaten wonen, terwijl de woonplaats der gezanten van Rusland, Oostenrijk, Frankrijk of Engeland door het kleinste kind met den vinger werd aangewezen.

Het is inderdaad voor 's lands belang zeer nadeelig, dat de heer VAN DAM, als hij naar Parijs of Londen reist, niet zoo op slag, zonder behulp van een kruijer, onze gezanten weet te vinden, om er eene visite te maken. Dat zal ons, waarlijk, in de schatting van Europa doen dalen; de "nationale eer" en de "nationale waardigheid" loopen er gevaar onder.

Jammerlijker lot is dan ook kwalijk zich voor te stellen, dan het lot bijv. aan den heer LICHTENVELT beschoren, die, gewis, te Parijs, tegen den huurprijs van 15,000 francs per jaar, gedwongen is, om in een of anderen *cul de sac* van het ellendigste gedeelte der *cité* op een dakkamertje te wonen!

Wat is het toch lastig, wanneer men, door den togt der "tegenovergestelde rigting" bevangen, zoo stijf is geworden, dat men zelfs naar het gezonde verstand niet meer om kan zien!

Waarom, zegt men, werd de begroting van Marine afgestemd en de heer ENSLIE tot aftreding genoopt?

Omdat de toestand onzer Marine geene gerustheid inboezemde; omdat men groote verbeteringen, herstel verlangde.

De reden is welligt aannemelijk. Maar heeft men het doel bereikt door de middelen, die men in 't werk stelde?

Wij betwijfelen het.

Het tegendeel houden wij vol, terwijl, ten aanzien van 't geen de heer ENSLIE goeds heeft verrigt voor onze Marine, naar het getuigenis van een zestigtal bekwame zee-officieren wordt verwezen.

Niemand zal ontkennen, dat de tijd, dien wij beleven, een tijd van gewigt is, en dat zoo ooit nu moest gewaakt worden, dat de Marine stond onder de leiding van een man, die althans met het vak bekend, in de behoeften van het oogenblik wist te voorzien.

En wat is thans het geval? De portefeuille van Marine is tijdelijk opgedragen aan den Min. van Oorlog, die, bij de eerste gelegenheid de beste, het bewijs geeft, dat hij, van 't geen bij de Marine omgaat, niet de minste notitie heeft.

In de Eerste Kamer vroeg de heer VAN WESSEM, of het waar is, dat het met het drooge dok te Nieuwediep zoo treurig was gesteld, ofschoon daarvoor f 63,000 waren toegestaan? En het antwoord van den tijdelijken Minister van Marine is, dat hij van de zaak niets weet.

"Mijnheer de Voorzitter, ik betuig den geachten spreker mijn bijzonder leedwezen, dat ik geheel en al buiten staat ben hem die inlichting te geven, welke hij verlangt, aangezien ik ten eenemale onbekend ben met den tegenwoordigen toestand van het drooge dok."

Dubbel zwaar weegt, na dit eerste blijk van ongeschiktheid, de opmerking van den heer GEVERS VAN ENDEGEEST, dat men, om een beteren toestand te doen geboren worden, geraakt is in een *interim*, die den bestaanden toestand verergert en, inderdaad, naar onze meening, voor deze oogenblikken zorg baren kan.

Meer dan ééns vernamen wij, in de Tweede Kamer, bij de behandeling van koloniale aangelegenheden, dat zij die daaromtrent te beslissen hadden zonder groote kennis van zaken, beter zouden doen van 't advies des heeren BAUD dan dat van den heer VAN HOËVELL te

volgen, vooral van wege de hooge betrekkingen, die eerstgenoemde in de Koloniën heeft bekleed.

Beroep op autoriteiten achten wij steeds een zwakke grond tot beslissing van eene zaak in geschil: die beslissing behoort het gevolg te zijn van duidelijke en voor ieder bevattelijke redenen. Maar hoe zij, die in den heer BAUD steeds den onbedriegelijken gids voor hunne stem vinden, nu en dan gevaar loopen de stem van een "belanghebbende" te volgen, blijkt bijv. uit eene opmerking, die, met betrekking tot de beslissing van de *erfelijkheid der regenten*, uit Samarang aan de Indië is gemaakt.

Met groote verwondering en veel leedwezen werd hier de tijding vernomen, dat de Tweede Kamer der Staten-Generaal de *erfelijkheid der regten* als beginsel heeft goedgekeurd, vooral op aandrang van den volksvertegenwoordiger Baud, vroeger waarn. gouverneur-generaal en oud minister van koloniën. Ik stel mij voor UED. nader het betoog te leveren, dat die uitkomst in de Kamer verkregen is door geheel onjuiste voorstellingen en nog onjuistere gevolgtrekkingen, en het is wel jammer, dat in de Kamer niet eenige mannen zitten, die lang in de binnenlanden van Java gewoond hebben en de zaken en détail kennen, zonder echter mannen van *tempoe doeloe doeloe* te zijn.

Heden wil ik slechts eene vraag doen ter behartiging voor die leden der Tweede Kamer, die zeggen: "indien ik eene zaak, Indië aangaande, niet weet, en toch beslissen moet, dan kies ik de meening van den heer Baud boven die van den heer van Hoëvell!"

Wanneer een man lid van de Tweede Kamer is, die niet alleen zijn eigen geld en zijne eigene zaken in Indië heeft, maar waarvan de zoon, de zwager, de schoonzoon, de neef, de dan-gehuwde neven, en de vrienden in ondernemingen zitten, die allen slagen kunnen door behoud van *gedwongen arbeid*, die gegrond is op het behoud der hoofden, en door de erfelijkheid der hoofden dus verzekerd en bevestigd wordt, kan dan die man geacht worden, in dusdanige zaken eene onpartijdige meening te hebben, eene onpartijdige stem uit te brengen?

In wiens handen bevinden zich de suikerfabrieken Ngablat, Besito, en te Lemadjang, de cochenille fabriek Pjoerang en andere ondernemingen?

Voor hen, die een onpartijdige raadsman in het betrokken vraagpunt verlangde, zou, dunkt ons, indien deze bijzonderheden bekend geweest waren, de heer VAN HOËVELL verre verkieslijk boven den heer BAUD geweest zijn.

Wij lezen, in de *Nederlander* van heden eene beoordeeling van Dr. VAN HOËVELL's werk: "Slaven en Vrijen onder de Nederlandsche Wet", die wij, in haar geheel, overnemen:

Met groote belangstelling hebben wij dit werk over de slavernij in Suriname gelezen. Het moge ook geene aangename lectuur zijn, als het menschelijk gevoel telkens geschokt wordt door de wreedheid van zijne medemenschen, zij is daarom niet minder hoogst belangrijk te achten in dagen als de onze, waarin men om eenig stoffelijk voordeel niet schroomt het eerste voortzicht der Christelijke liefde met voeten te blijven treden. Wij wenschen dit met veel talent geschreven werk in veler handen, vooral van hen, die door ambt of roeping een werkdadigen invloed op de vrijmaking der slaven kunnen uitoefenen. Het was, daarom een gelukkig denkbeeld van den bekwamen Schrijver, om dit werk op te dragen aan de Staatscommissie, benoemd bij Koninklijk besluit van 19 Nov. 1853. De opdracht zelf is waardig en krachtig geschreven, en zeer geschikt om haar de hooge verantwoordelijkheid te doen gevoelen, daar het lot van 40,000 ongelukkige natuurgedooten grootendeels in hare handen berust. Moge zij hare roeping gevoelen om zoo spoedig als mogelijk einde te maken aan zoovele gruwelen. Dat toch de Schrijver slechts feiten, en geenszins de meest gruwelijke mededeelingen, ten overvloede bliken uit de nog afgrijpelijkere verhalen in het laatste Nummer der *Vereeniging medegedeeld*. Moge dit werk een gelijke kreet van verontwaardiging oproepen, als vroeger de opgaan, dat zulke heillooze vruchten voortbrengen, dit te variger: "Negerhut" bij velen verwekt hebben in de overtuiging, dat omdat deze bladen ons verzoeken, wij ons niet kunnen onttrekken aan de verbetering alleen van het door ons behandelde in de zaak betroknaamsche wereld is te zeer geworden aan de slavernij, dan dat keu, en te zeer worden hervorming zoude te wachten zijn. van daar eenige wettelijke reglementen met de feiten zelve. Daar telkens de bepalingen der reglementen met de feiten zelve vergeleken worden, wordt het voor een ieder duidelijk dat geene reglementen iets doen, zoolang het stelsel gewettigd blijft. Van eene langzame emancipatie is weinig heil te wachten, al zoude men schadeloosstelling wenschelijk achten. Maar hoe eer-

der hoe beter worde een stelsel vernietigd, dat zoo duidelijk indraaiht tegen alle gevoel van zedelijkheid en godsdienst. Geen wonder dat de vloek Gods rust op eene kolonie, waar men zoo niet nimmergenooten handelde, als het ook dat vele zwaren van slaven hierop eene langst gunstige uitzondering maken, dat ook de schrijver gedwongen doet uitkomen. Te jonger zal men daarom de gezegende werkzaamheden der Broedergemeente op prijs stellen, die ook in dit werk in hare hoogte waarde wordt erkend. In één woord, wij verblijden ons zeer over de verschijning van deze werfelen, waarop Gods zegen rijklijk ruste. Wij verwachten echter van de zijde der belanghebbenden een stroom van tegenbedenkingen, die echter door den Schrijver in het laatste hoofdstuk reeds bij voorraad wederlegd zijn.

Het komt ons voor, dat in deze beoordeeling duidelijker dan ooit de ware reden doorschemert van des heeren GROEN's aftreding als lid der Staats-commissie voor de emancipatie der slaven. Althans meenen wij, dat, nergens in de *Nederlander*, tot dusver zóó onbewimpeld is te kennen gegeven wat men verlangt, en dat de Staats-commissie daaraan niet voldoet.

Eene vraag evenwel.

Is het, bij al de sympathie voor de zaak, die aan gene zijde niet te loochenen valt, niet te betreuren, dat men de noodige hulp niet verleent, om doortastend te werk te gaan; om, in de allereerste plaats, den slagboom te doen vallen, die, zoolang hij bestaat, elke emancipatie verhinderen zal?

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZICHT.

Er zijn met den telegraaf eenige berigten ontvangen, die niet van belang ontbreekt zijn en onzes erachtens heden wel de prioriteit verdienen.

Prins Gortschakoff heeft van Weenen te St. Petersburg overgebracht de uitlegging (*minimum*) der vier waarborgen zoo als de door de drie mogendheden, welke het tractaat van 2 December ondertekend hebben, is aangenomen en gelijk zulks hem is medegedeeld in de conferentie van den 28 der vorige maand.

Het gerucht van het aangaan van een tractaat tusschen Frankrijk en Oostenrijk, onafhankelijk van het verdrag van 2 December en waarbij Frankrijk aan Oostenrijk al zijn tegenwoordig grondgebied zou waarborgen wint meer en meer veld.

In eene andere telegrafische dépêche wordt gemeld, dat prins Gortschakoff een uitstel van veertien dagen verzocht heeft om de instructien zijner regering af te wachten ten aanzien der uitlegging, welke door de Westersche mogendheden aan de vier punten van waarborg gegeven zijn.

Omar-Pacha zou stellig het bezel opvatten over het Turksche leger in de Krim.

Een dépêche uit Sebastopol meldt, dat tot den 23 December daar niets belangrijks is voorgevallen.

Het weekblad de *Observer* meldt, dat 50,000 man militairen er tot dus verre in bewilligd hebben om ingelêfd te worden.

Van dat cijfer zullen er 15,000 gezonden worden naar de bezetting, welke in de Middellandsche Zee gestationneerd is, 5,000 in de depôts blijven, terwijl 60,000 het reserveleger zullen uitmaken.

De conferentie der vier vertegenwoordigers blijft steeds het onderwerp van vele gesprekken uitmaken. Men zegt, dat zij twee en drie kwart ours heeft getuurd, en nog eenigen tijd werd voortgezet na dat prins Gortschakoff zich verwijderd had.

Den 29 werd deze laatste bij den heer Buol ontvangen, en het gerucht liep te Weenen, dat eene tweede conferentie van de vier vertegenwoordigers den volgenden dag zou plaats hebben. Ware dit geschied, dan voorzeker zou de telegraaf daarvan wel melding gemaakt hebben. Het schijnt dus dat dit gerucht op geene goede gronden steunt.

En ook bestond er geene aanleiding, om eene nieuwe conferentie te houden. Die van den 28sten had eeniglijk ten doel de uitlegging der vier waarborgen mede te deelen, zoo als die door de drie geallieerde mogendheden was vastgesteld. Daar Prins Gortschakoff zich nu niet bevoegd achtte om een definitief antwoord mede te deelen, welk dan ook, en een uitstel vroeg, dat hem ook is verleend, zoo zou eene tweede conferentie tot geen doel hebben geleid, zoo lang die Russische staatsman geene nieuwe instructien had ontvangen.

Van hoedanigen aard zullen die instructien zijn? Het zou vermetel en pewaagt zijn, die vraag te willen beantwoorden. Algemeen echter denkt men, dat de instructien der geallieerde mogendheden niet zeer bevredigen zullen. Bovendien zijn er weinig vreedelievende geruchten te Weenen, in omloop. Prins Esterhazy, vertegenwoordiger van Oostenrijk te St. Petersburg, maakte zich, naar men zeide, getsed om die hoofdstad den 3 Januarij te verlaten: 100,000 Russen waren op weg naar Moldavië; troepen der geallieerden werden naar Kilia gezonden, waar de Turken reeds de monden van den Donau bezetten; Ferik-Pacha deed veel versterking uit Galatz komen om op Romi aan te rukken, waar de Russen zich versterkten. Dit alles geeft, inderdaad, weinig hoop op eenigerlei slinking. Nogtans verdienen al die geruchten geen onvoorwaardelijk geloof; en vooral is het zeer onwaarschijnlijk, dat prins Esterhazy den 3 Januarij van St. Petersburg vertrokken is, en even onwaarschijnlijk eene poging der Russen om met nieuwe krachten de vorstendommen binnen te rukken.

Wij hebben nieltemin gemeend deze geruchten te moeten mededeelen, die weinig overeenkomen met de hoop op vrede, welke sommige koesteren met het oog op de conferentie.

Er was sedert eenigen tijd een gerucht in omloop dat de verstandhouding tusschen Oostenrijk en Frankrijk veel grooter was dan tusschen Oostenrijk en Engeland. Meer en meer wordt hiernaar geoordeeld. Vooral is dit te Berlijn het geval, welk ook men te verzevdelijkker er van daar het meest verhoort. Men hoopte daar dat de breuk van overeenstemming tusschen de drie mogendheden, welke het verdrag van 2 Dec. ondertekend hebben, ten aanzien der uitlegging van de vier waarborgen, de vreedelievende pogingen zou begunstigen, en dat Engeland, die men voorstelt als de mogendheid, welke het verste gaat in zijne eischen met het oog op de overeenstemming tusschen Oostenrijk en Frankrijk zou moeten toegaan.

Deze bewering stemt echter weinig overeen met het gerucht, dat door de heeren Buol, de Baronen en Lord Westmoreland een protocol ondertekend is, houdende de uitlegging der vier waarborgen, zoo als de drie mogendheden die aannemen. Wij gelooven, dat het meest raadzaam is de gebeurtenissen af te wachten en die niet vooruit te loopen.

Er zijn nadere berigten ontvangen omtrent den inhoud der Pruisische dépêche van den 19. door den heer von Manteuffel gezonden aan de diplomatische agenten bij de hoven van Londen en Parijs, in antwoord op de kennisgeving der ondertekening van het tractaat van 2 December. Deze dépêche bevestigd hetgeen vroeger werd gemeld, ten aanzien der reden, waarom Pruisen weigert toe te treden tot het verdrag van 2 December, onder voorwendsel, dat het zaak is, om, alvorens eene dergelijke verhandeling aan te gaan, de uitlegging der vier waarborgen nauwkeurig en juist op te geven; Pruisen vereenigt zich overigens met de algemeene strekking van het tractaat en verklaart zich bereid om een dergelijk aan te gaan. Maar het is vrij moeilijk met juistheid te zeggen wat het Berlijnsche kabinet onder dit laatste woord verstaat.

Wij hebben reeds medegedeeld, dat er, naar men wilde, eene wijziging zou gebracht zijn in het operatie-plan der geallieerden. De werkeloosheid der geallieerden draagt er toe bij om daaraan geloof te hechten. Eenige berigten uit de Krim spreken nieltemin van een aanval, die stellig binnen kort op handen zou zijn. De Franschen zouden daarmee beginnen, terwijl de Engelschen en Turken op hunne beurt het Russische leger op het open veld zouden aantasten. Eenmaal meester zijnde van het zuidelijk gedeelte van Sebastopol, zouden de geallieerden hun best doen om dit leger te vernielen; zij zouden echter het noordelijk gedeelte der plaats niet aantasten, voor en aler het Russische leger volkomen geslagen was en de belegerden alle hoop op hulp moeten opgeven.

Een decreet, voorkomende in den Franschen *Moniteur*, beveelt de oprigting van een regiment Zouaven van de keizerlijke garde. Dit regiment zou een gedeelte uitmaken der brigade van de garde, welke gezonden is naar en ten deele georganiseerd moet worden in de Krim.

De Keizer heeft eergister de gelukwenschen der groote staatslichamen en der hooge staatsambtenaren bij gelegenheid van de ditreide in het nieuwe jaar ontvangen. Bij uitzondering heeft — daar de aanspreken reeds seiert een paar jaren zijn afgeschaft — de president van den senaat eenige woorden tot Z. M. gericht, waarop deze geantwoord heeft, dat hij altijd blijft rekenen op de medewerking der groote staatslichamen, daar waar het gold het geluk en de roem van Frankrijk.

Onze lezers weten reeds, dat de Fransche leening ten bedrage van 500 miljoen is goedgekeurd. Gelijk te verwachten was, verklaarde zich al de 122 aanwezige leden op het verslag van de heer Troplong voor deze wet.

Zij wordt in het officieel blad gevolgd, door een verslag van den heer Baroche, president van den raad van State, tijdelijk belast met de portefeuille van finantien, waarin wordt uiteengezet waarom de voorkeur is gegeven aan eene nationale leening. Zij is onder zeer goede en billijke voorwaarden aangegaan, en tegen een zeer redelijken koers van uitgifte; kapitalen zijn er in overvloed; ongetwijfeld zal dus deze groote finantiële operatie met even goed geluk worden ten uitvoer gelegd als zulks met de vorige het geval was.

Eene telegrafische dépêche uit Madrid deelt mede, dat in de zitting der Cortes van den 27sten, met 128 tegen 116 stemmen werd verworpen het voorstel der meerderheid van de commissie, strekkende om te besluiten tot de opheffing der reuten op de consumtie, en zulks ingaande met den 1 Januarij 1855, daarbij aan de regering overlatende, om het hierdoor te ontstaan deficit te dekken door bezuinigingen op de begroting van uitgaven.

Die verwerping was eene overwinning voor de regering, welke het voorstel der minderheid der commissie ten hevigste bestreed, en daarentegen dat van de meerderheid toegejuichte, die mede het beginsel der opheffing aannam, maar verlangde dat men zou aanvangen, zich bezig te houden met de middelen, om dat deficit te dekken door nieuwe hulpbronnen aan te wijzen.

Eene latere dépêche uit Madrid, eergister reeds in onze telegrafische berigten opgenomen, meldt het ontslag van den heer Collado, minister van finantien, naardien het vraagstuk van de octrooien niet in zijn geest is beslist. Het is dus waarschijnlijk, dat een ander voorstel, van dezelfde soort als dat van de minderheid der commissie gelukkiger was in de zitting van den 28, of dat de heer Collado de meerderheid van 12 stemmen in de zitting van den 27 erlangd, te gering achtte.

De heer Servillaro, een der meest geachte bankiers te Madrid is benoemd tot minister van finantien ter vervanging van den heer Collado.

In de Sardijnische kamer van afgevaardigden van den 27 heeft de heer Cardona een verslag voorgelezen over het wetsontwerp tot opheffing der kloosters. Bij die gelegenheid verlangde de heer Deviry ingerocht te worden omtrent de stappen welke te dien zake reeds door den

minister bij het hof van Rome zijn gedaan. De heer Caroni, minister van finantien en president van den ministerraad antwoordde, dat zulke stappen niet openbaar gemaakt konden worden; en dat in ieder geval de Wet zóó spoedig mogelijk in behandeling behoort genomen te worden, aangezien zij een deel moet uitmaken van de begroting. De regering, voegde hij er bij, heeft geenerlei stappen bij het hof van Rome gedaan, aangezien zij dat hof de bevoegdheid niet toekent om zich te mengen in zaken, die tot den werkring van het burgerlijk gezag behooren.

De heer Revel beweerde, dat aangezien het eene finantie-wet geldt, het zaak was eenige bijzonderheden te kennen omtrent de inkomsten der geestelijkheid. De Minister van Binnenlandsche Zaken antwoordde hierop, dat het cijfer der verhoogde belasting, welke tien van de geestelijke goederen wilde heffen, waarschijnlijk 650,000 a 700,000 francs zou opbrengen. Na deze belangrijke discussie heeft de Kamer de beradslaging over het ontwerp uitgesteld tot 7 Januarij.

De rijksdag van het koninkrijk Saksen is den 29 December door den Koning gesloten.

Eenige jaren geleden werd Zwitserland een verdrag van handel en vriendschap door de Vereenigde Staten aangeboden. Het ontwerp van het tractaat werd vastgesteld te Bern, tusschen den heer Dully-Mann, vertegenwoordiger van de Amerikaansche republiek en den bondsraad; maar dit stuk werd om twee redenen niet geratificeerd door den senaat van Amerika; de eerste berustte op eene bepaling ten opzichte van de Israëlieten voor welke, volgens de wetgeving van onderscheidende kantons, de bondsraad eene uitzondering had moeten bannen met betrekking tot hunne onbetsuimderde vestiging in Zwitserland en de andere was van den Amerikaanschen bond en had betrekking op landheerij.

De onderhandelingen moeten hervat worden. Het gewijzigd ontwerp is thans naar Bern teruggezonden en de heer Faymin, resident der Ver. Stat. heeft het thans aan den bondsraad aangeboden, daarbij den wensch uitende, dat het door de Zwitsersche Bonds-vergadering zou worden geratificeerd.

Er zijn met de stoomboot *Union* berigten uit de Vereenigde Staten van den 16 December aangekomen. De Russische gevangenen bevinden zich aan boord van de *Eurydice*, die hen naar de Sandwich-eilanden moest vervoeren.

De stoombooten *l'Alpe* en *Wassington* zijn geconfisqueerd ter zake van overtreding der douane-wetten.

De werkzaamheden der Kamers leveren weinig belangrijks op.

De *New-York Herald* deelt eene telegrafische dépêche uit Washington mede, waarin de wensch wordt uitgedrukt, dat een gedeelte van het kabinet zich zou verklaren voor het nemen van vijandelijke maatregelen tegen Spanje. Het doel dezer staatkunde zou betrekking hebben op de inbezitneming van Cuba en Canada. De heer Cushing zou aan het hoofd dier beweging staan en ook zou deze den president hebben uitgenoodigd, dit plan te bevoorstellen. De heer Marcy moet genoodzaakt zijn, de portefeuille van buitenlandsche zaken vaarwel te zeggen.

Volgens den heer Cushing zou dit programma tot geen botsing met Frankrijk aanleiding kunnen geven, daar hij geen vertrouwen stelde op den langen duur van het Engelsch-Fransch verband.

Den *New-York Herald* stellen wij voor die dépêche aansprakelijk.

Binnenland.

Staten-Generaal

Tweede Kamer.

Vervolg van het Voorloopig Verslag over het wets-ontwerp tot regeling der verantwoordelijkheid van de Hoofden der Ministeriële Departementen.

§ I. Van de strafregtelijke verantwoordelijkheid van de hoofden der Ministeriële Departementen.

Art. 1. Voor «navolgende», las men liever: volgende.

Art. 2. De woorden, «aan» en «gegeven» schijnen overtoellig. Waarom zou men niet eenvoudig kunnen zeggen: De mede-ondertekening van Koninklijke besluiten of Koninklijke beschikkingen wijst het hoofd van het Ministeriële Departement aan enz.?

Art. 3. Men is bij de overweging van dit artikel met nadruk teruggekomen op de reeds in § 1 van het voorgeslagen verslag gemaakte aanmerking; dat door de bijvoegselen, die de onderdeelen van art. 3, in vergelijking van het vorig wets-ontwerp, hebben ondergaan, die hoofdbepalingen der wet een veel te onbestemd karakter hebben verkregen, zoo zelfs dat daardoor de strafregtelijke verantwoordelijkheid der Ministers zóó goed als te niet wordt gedaan. Naar 't gevoelen der meerderheid moeten al die bijvoegselen er toe leiden, om in ver de meeste gevallen, waarin strafregtelijke vervolging van eenen Minister denkbaar is, de veroordeeling onmogelijk te maken. Zij openen een uitweg, langs welken ook de meest schuldige zou kunnen ontsnappen. In plaats derhalve dat de wet aan het beginsel der strafregtelijke verantwoordelijkheid kracht en klem zou bijzetten, wordt strafeloosheid verzekerd en vrijbrief bijna voor elk vergrijp verleend.

Eenige leden konden zich met deze beschouwing niet vereenigen. Zij meenden, dat waarborgen moesten bestaan tegen ligtaardige aanklachten en tegen de mogelijkheid van veroordeeling ter zake van een onwillekeurig, ter goeder trouw gepleegd vergrijp. Een Minister des Koninkrijks moest niet blootstaan aan vervolging omdat hij, te raad

den der veelvuldige beslommeringen zijner hooge betrekking, met onophthandelijkheid of uit verkeerdt moede gedwaald is. De regt. werl. in de Memorie van Toelichting op de gevolgen geweest, waartoe eene al te ruime toepassing van het beginsel der strafregtelijke verantwoordelijkheid zou kunnen leiden.

Van de andere zijde werd geantwoord, dat men het hoogelijk zou afkeuren, wanneer een Minister voor iedere overtreding, ook wanneer die geheel ter goeder trouw had plaats gehad, veroordeeld kon worden. Maar dat gevaar bestond niet, al vielen de verzwakkende bijvoegselen uit het thans behandelde artikel weg. De aanklagte zou toch steeds ten gevolge hebben, dat de Minister ten slotte te regt stond voor den gewonen regter, en dan kon hij aanspraak maken op de toepassing van al die behoedende beginselen, die voor elk ander aangeklaagde gelden. De waarborgen, die men verlangde, moesten niet gezocht worden in eene weifelende, onbepaalde omschrijving van het strafbaar feit, maar in voorschriften, waardoor een behoorlijk onderzoek der zaak, zoowel van de zijde der Kamer als van den Hoogen Raad, werd verzekerd, en in het vertrouwen op de onafhankelijkheid des Nederlandschen regters. Ook indien art. 3 tot zijnen vroegeren toestand werd teruggebracht, zou in de bepaling van het eerste lid van art. 18 van het wetsontwerp een waarborg liggen tegen eene ligtvaardige of minder gegronde aanklagte van de zijde der Tweede Kamer.

Lit. a. In verband met het voorsafgaande heeft de groote meerderheid zich verklaard tegen de invoeging van het woord: „klaarlijkelyk” in de bepaling. Zij moest of als schadelijk worden beschouwd, in zoover daardoor een middel aan de hand werd gegeven, om veroordeeling wegens grondwetschennis in ver de meeste gevallen onmogelyk te maken; of als geheel noodeloos en verbodig. Wilde men daardoor uitdrukken, dat het feit niet strafbaar zou zijn, ten ware de dolus aanwezig was, dan kon het woord zeker wegvallen, daar, zooals sommigen zich uitdrukten, opzet altijd wordt vereischt om veroordeeling mogelijk te maken. Of had het woord in de opvatting der Regering misschien eene andere beteekenis? Zoo het als een voorschrift voor den regter moest worden beschouwd dat hem bond, om niet dan bij het bestaan van duidelijke en overtuigende bewijzen te veroordeelen, dan was zulk een voorschrift zeker overtoellig, daar het Wetboek van Strafvordering dien plicht reeds aan den regter oplegt. Was het daarentegen, gelijk anderen meenden, de bedoeling om alleen grove inbreuken op de Grondwet, die dadelijk aan allen in 't oog vallen, strafbaar te stellen, dan strekte de bijvoeging ongetwijfeld tot aanmerkelijke verzwakking van geheel de strafbepaling. Het heimelyk ondermijnen van grondwettige voorschriften, het verlammen van die voorschriften op eene wijze, die niet dadelijk bij den eersten opslag in het oog valt, kan van gevaarlijker aard zijn dan zeer blykbare schennis. Men en strafbaarder aard zijn dan zeer blykbare schennis. Men moest daarbij niet vergeten, dat die bijvoeging: *klaarlijkelyk* even goed tegen het hoofd van een Ministerieel Departement zou kunnen worden gekeerd, als het in bepaalde gevallen hem straffeloosheid verzekeren zou. Ten bewijze heriep men zich op het verhandelde in de Tweede Kamer in 1845, naar aanleiding van een adres over de aangelegenheden der kolonie Suriname. Er was daarbij sprake van een Koninklijk besluit, bij welks vaststelling klaarlijkelyk grondwetschennis plaats had gehad, omdat deswege de Raad van State niet was gehoord. Desniettemin verklaarde de Commissie uit de Kamer, die deze zaak had onderzocht, dat de handeling van den betrokken Minister voor geene vervolging vatbaar was, omdat daarbij geene verkeerde bedoelingen konden worden ondersteld en alleen aan dwaling kon worden gedacht. Geheel de toenmalige Tweede Kamer verenigde zich met dit gevoelen.

In eene der afdeelingen waren leden, die het woord klaarlijkelyk door opzettelyk vervangen wilden hebben. Enkele anderen verklaarden zich tegen die wijziging, omdat opzettelyk, naar hunne opvatting alleen den dolus malus uitdrukt, terwijl klaarlijkelyk, zoo zij beweerden, ook de culpa lata in zich begriipt.

Enige leden maakten nog eene andere aanmerking tegen dit onderdeel van het artikel, in verband met lit. b. Zij konden niet inzien, waarom, in strijd met het vroeger ontwerp, afscheiding plaats heeft tusschen schennis der Grondwet en die der andere wetten. Volgens de Memorie van Toelichting schijnt het, dat de Regering schennis van wetten inder strafbaar rekent, omdat daarop het veld zoo ruim is. Maar dit had er dan ook toe moeten leiden, om voor het in lit. b omschreven feit eene andere straf vast te stellen dan voor dat in lit. a. Nu zulks niet is geschied, zag men de schennis der wetten liever niet van die der Grondwet afgescheiden.

Lit. b. De meerderheid heeft zich ook tegen het denkbeeld verklaard, om de schennis, waarvan bij dit onderdeel sprake is, alleen strafbaar te stellen voor het geval, dat de betrokken Minister des bewust is. Elk burger van den Staat wordt ondersteld 's lands wetten te kennen, en dus zal die onderstelling wel in veel hoogere mate moeten gelden voor het hoofd van een ministerieel departement. Bij eene strenge opvatting van het voorschrift, zoo als het daar is, zou daaruit nimmer eene veroordeeling kunnen voortvloeien. Het bewijs zal nooit te leveren zijn, dat de Minister tijdens zijne mede-onderteekening van het besluit, bewust was van de inbreuk, die daardoor op wetten en algemeene verordeningen werd gemaakt. Een deel der leden geloofde tusschen niet zeer aan de weglating van het woord, dat bij de erkenning met de Memorie van Toelichting, dat bij de overgroot aantal der bestaande wettelijke voorschriften de Koninklijke besluiten, onbekendheid met eene vroegere beschikking allezins mogelijk en verschoonbaar was.

Zij beriepen zich daarbij op voorbeelden, aan de koloniale wetgeving ontleend, welke grootendeels op Koninklijke besluiten berust. Hoe ligt kon, zeiden zij, bij het nemen van een later besluit, een daarmee strijdig van vroegere dagteekening uit het oog worden verloren. — Men deed echter daartegen opmerken, dat hier, wat de besluiten betreft, alleen sprake is van algemeene maatregelen van inwendig bestuur, dat is van de zoodanige, waarover de Raad van State is gehoord. Was eene zaak bij een gewoon Koninklijk besluit geregeld, dan sprak het van 'zelf, dat daarop bij een later besluit kon worden teruggekomen.

Nog werd aangemerkt, dat indien het woord *klaarlijkelyk* in lit. a de strekking heeft, om de strafbaarheid tot grove inbreuken, grove vergrijpen te beperken, dat woord in het stelsel der wet hier zou moeten worden herhaald. Men vroeg dan ook bepaald, waarom het te dezèr plaats is weggelaten.

Lit. c. Nagenoeg wilde men uit deze alinea het woord *wisten* laten wegvallen. Niet slechts wordt de strafbepaling daardoor verzwakt, maar men kan zich zelfs niet goed voorstellen, hoe het *niet weten*, dat hier wordt ondersteld, mogelijk zou zijn. De Minister, die een besluit uitvoert, moet dit toch voor zich hebben of geliad hebben. Waarschijnlijk moest men aan het geval denken, dat een tweede Minister in de zaak betrokken was; doch ook dan was de zaak nog niet geheel duidelyk en daarom wenschte men de bedoeling door een voorbeeld opgehelderd te zien. Enkele leden deelden niet in deze bezwaren, en wilden het woord *wisten* behouden hebben, omdat daardoor eenigermate de graad van strafbaarheid wordt aangeduid.

„VEREISCHE mede-onderteekening.” Zoo het woord *vereischte* hier is ingelascht om aan te duiden, dat de strafbaarheid zich niet uitstrekt tot de besluiten, genomen in een tijdperk, toen de Grondwet de mede-onderteekening van een Koninklijk besluit door den verantwoordelijken Minister nog niet voorschreef, moet de bijvoeging minstens overtoellig worden geacht. Het spreekt van zelf, dat aan zoodanig besluit voortdurend uitvoering kan worden gegeven, al ontbreekt daaraan de mede-onderteekening.

Lit. d. Algemeen is men van oordeel, dat hier de voorzorgen zeer ver getrokken zijn om den Minister, die door zijne bevelen of beschikkingen de Grondwet of andere wetten en verordeningen schendt, voor straf te vrijwaren. Hij zal niet strafbaar zijn zoo hij niet vooraaf is ingelicht en gewaarschuld. Maar op wien zal de plicht rusten, om int te lichten en te waarschuwen? In welke vormen zal een en ander moeten plaats hebben? Wat verstaat men voorts door *behoorlijk* inlichten en waarschuwen? Die vragen alleen bewijzen reeds, hoe geheel onbestemd en krachteloos de bepaling door deze bijvoeging geworden is.

Nog heeft men niet over 't hoofd gezien dat hier het *klaarlijkelyk* zich niet heperkt tot schennis der Grondwet maar tot schennis van wetten en algemeene verordeningen. Dit geeft aanleiding om te meer gewigt te hechten aan de reeds bij lit b gedane vraag, waarom daar het genoemde woord is weggelaten. Het schijnt duidelyk, dat in het stelsel der wet het evenmin daar als hier gemist kan worden.

Lit. e. De meerderheid acht het woord *opzettelyk* hier of overbodig, omdat de wet van zelve spreekt, of schadelijk omdat daardoor de onafhankelijkheid der strafbepaling wordt verhoogd. Er waren echter leden, die, waar het nalatigheid of verzuim geldt, de uitdrukkelijke beperking tot het geval van hoos opzet volstrekt noodzakelyk keurden.

Nog waren er verscheidene leden, die de weglating van de bekrachtigde verdragen uit deze zinsede afkeurden. Anderen konden zich met de weglating dier woorden wel vereenigen. Het is volkomen juist, dat alle bepalingen van een bekrachtigd verdrag, die door de wetgeving zijn goedgekeurd, daardoor wet geworden en dus van zelf in deze alinea begrepen zijn. Wat plaats zou hebben, ingeval niet bij de wet goedgekeurde bepalingen van een verdrag onuitgevoerd bleven, moest liever in 't midden worden gelaten, ook omdat de omstandigheden sedert het sluiten van het verdrag zeer konden veranderd zijn, en het staatsbelang dientengevolge kon medelbrengen, die bepalingen te laten rusten.

Gravenhage, 3 Januarij.

Z. M. heeft 19. naar de nagelate officieren bij de diepsteoende schutterijen, op hun verzoek, een vol ontslag verleend, als te Helmond, aan J. A. van Griensven, als 2de luit.; te Amsterdam, aan A. J. 't Hoen, als kapit. à la suite; aan T. Tieleman Lebbe, en aan J. H. Nolthenius, als 1ste luit.; te Zaandam, aan C. Kroeger, als 1ste luit.; te Dordrecht, aan G. J. Blussé, als 2de luit.; te Rotterdam, aan F. G. Dath en S. J. R. de Mouchy, als 1ste luit.; te Zierikzee, aan Mr. A. J. F. Egter van Wisskerke, als kapit.-komm.; te Deventer, aan A. G. Bezier, als majoor-komm., en G. D. Sutherland, als 2de luit. 2o. benoemd bij de dienstbetende schutterijen: te Dordrecht, tot 2den luit. P. J. 't Hooft; te Rotterdam, tot 1ste luit. W. L. Pluigens en W. S. Burger; tot 2de luit. Mr. J. A. Koolman en L. R. C. G. van Nierop; te Gravenhage, tot 2den luit. A. A. Pauw; te Zaandam, tot 1sten luit. T. Dnyves Az.; tot 2den luit. A. Corver Pz.; te Steenwijk, tot 2den luit. E. Lampe.

Z. M. heeft 10. benoemd: bij den geden staf: tot generaal-majoor den kolonel G. E. A. van Panhuys, van den generalen staf, Hd. gemagtigde bij de militaire commissie tot de Duitsehe Bondsvergadering; tot luit.-kol. den majoor den cavalerie J. M. graaf van Lynden, van dien staf; tot luit. bij Z. M.: bij den generalen staf: tot luit.-kol. de majoors C. J. J. Goffin en J. B. E. van Motz, van dien staf; tot majoor den kapit. der 1ste klasse J. H. W. de Clercq, van dien staf; tot kapit. van de 3de klasse den luit. J. J. H. Dilliger, van dien staf; bij het 2de regem. dr. luit.-kol. van den 1ste luit. E. de Quay van het corps bij het regem. jagers te paard: tot luit.-kol. den majoor P. A. Erzeij, van het 1ste regem. jagers te paard; bij den generalen staf overgeplaat, den luit. J. P. van der Beek, van het 2de regem. jagers.

De heer MARTIN maakt zich bij het publiek in de residentie verdienstelyk, door het gedurig afwisselende van uitspanning te geven in zijne schoone zaai in de Kazernestraat (Hotel CRIMAY).

Heden en morgen avond zijn daar te hooren de Pyrenesche Zangers, die in den Branschen, Schouwburg zoo vroeten bijval hebben mogen oogsten. Bovenhien is er nog te zien het nog niet overtroffen Cyclorama van de Mississippi, dat onverdeeld de goedkeuring van alle mannen van naam, zoo buiten als binnenlands, heeft weggedragen.

Wij hopen dan ook, dat het Haagsche publiek door eene trouwe opkomst zal aanmoedigen de pogingen, die de heer MARTIN in 't werk stelt, om aangename en tevens nuttige uitspanningen gedurende de lange winter-avonden te verschaffen.

Men verneemt, dat Z. M. in zijne dienst heeft genomen drie vuur- en wapenwerkers, die eene bijzondere, donkerblauwe montering, met lichtblauw uitgeponst, dragen. Ook zou dezer dagen uit Frankrijk eenige kisten met werktuigen, tot het vervaardigen van vuurwerken, aan het Koninklijk paleis aangekomen zijn.

Bij Zr. Ms. besluit van 29 Dec. is bepaald, dat het reisgeld voor onderofficieren, korporals en andere manschappen bij het leger gedurende het jaar 1855 met 2 cents wordt verhoogd, uit aapmerking der meedere uitgaven, waartoe de alleen reizende militairen zijn verplicht, als zij in de kosten van hun onderhoud en nachtverblijf gedurende de reis moeten voorzien.

Omtrent den onlangs overleden baron Mackaj, vader van het lid der Kamer, lezen wij het volgende in de *London Illustrated News*.

Barthold Baron Mackaj overleed den 26 November op zijn landgoed te Ophemert in Gelderland, in den hoogen ouderdom van 81 jaren. Hij was de nazat van den generaal Hugh Mackaj, van Scoubij, die de troepen van Koning Willem III te Killiecrankie aanvoerde en in den slag bij Steinkirk sneuvelde; John, de tweede zoon van den tweeden lord Reaj, de heer Aeneas Mackaj, was kolonel bij het Hollandsche regement. Mackaj, en zijne familie vestigde zich van toen af te 's Gravenhage en vermaagschapte zich met verscheidene adellyke geslachten. Hun nazat, de Baron Mackaj, huwde de Baronesse van Renesse van Wilp en stierf door zijne naaste betrekkingen omringd, na een vroom en nuttig leven. Door zijn dood wordt de Baron Aeneas Mackaj, Kamerheer des Konings der Nederlanden, de naaste erfgenaam van het aloude Schotsche paarschap Reaj, na het overlijden van den tegenwoordigen bezitter Eric Mackaj, eenigen zoon van Alexander, achtste en tegenwoordige Lord Reaj, die zijnen broeder Eric opvolgt, welke in Julij 1847 te Goldings in Hertfordshire ongehuwd overleed.

Blijkens eene mededeeling van Z. M. zaakgelastigde te Lissabon, is bij Koninklijk besluit van den 20sten December II., te rekenen van dien dag tot aan het einde der maand Junij aanstaande, de vrije invoer in Portugal, voor zooveel het vaste land des Rijks betreft, toegestaan van granen, mais, gerst en haver.

Bij nadere beschikking van 2 Januarij, heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken bepaald, dat de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het kiesdistrict Almelo, ter vervanging van het overleden lid Mr. M. J. de Man, zal geschieden op Vrijdag den 19 Januarij aanstaande.

Uit Konstantinopel wordt onder dagteekening van 23 November II. weder de aandacht gevestigd op de aanhoudende zeerooverijen in den Archipel. Er is echter geen voorbeeld bekend, dat deze roovers, die zeer wreed doch tevens lafhartig zijn, een gewapend schip hebben aangevallen. Men houdt het voor een voldoende waarborg tegen die zeerooverij, indien de schepen een of twee *tonderbusen* en eenig ander schietgeweer aan boord nemen, wel te verstaan in juiste evenredigheid tot de bemanning, ten einde, van den anderen kant, aan de kruizers der oorlogvoerende moogdheden geen aanstoot te geven.

(St. Ct.)

Blijkens den staat der Nederlandsche bank op 30 Dec. jl. waren in omloop aan bankbiljetten f 89,614,480, saldo's van rekeningen courant f 27,313,853.10, en van afrekenmateriaal f 101,843,924.35.

In de herfstvergaderingen van de provinciale commissie van onderwijs in 1854, zijn geëxamineerd en toegelaten: 33 onderwijzers van den 2den rang, 88 van den 3den rang, 89 van den 4den rang, 3 huisonderwijzers, 80 schoolhouderessen, en 7 huisonderwijzeressen. In het geheele jaar 1854 zijn in al de drie vergaderingen der commissien toegelaten: 128 onderwijzers, van den 2den rang, 254 van den 3den rang, 329 van den 4den rang, 8 huisonderwijzers, 205 schoolhouderessen en 29 huisonderwijzeressen.

De handel met zuidvruchten in de laatste van verbeiding. Van de Bahama eilanden en de West-Indische koloniën alleen jaarlijks te Londen aankomen, worden 300,000 stuks ananassen. Eerst voor 12 jaren, werden jaarlijks meer dan 60 voeren. In Londen, behoren 15 miljoen citroenen. In het vorige jaar, kwam op de Londensche markt 1,328,190 pd. Spaansche en Portugalsche druiven; 1,255,000 stuks kokosnooten, en 1,000,000 met het aanvoeren voor vruchten voor Londen worden, van klipberschepen gebezigd. (U. Ct.)

De Amsterdamse markt heeft in de maand December g. plaats

gehad 682 geboorte, (behalve 38 levenloos aangegeven kinderen); 497 sterfgevallen en 112 huwelijken. In het gehele jaar 1854 hebben plaats gehad 8075 geboorten, (waarvan 4178 van het mannelijk, en 3897 van het vrouwelijk geslacht) (behalve 530 levenloos aangegeven kinderen); 6254 sterfgevallen, (waarvan 3054 mannen en 3200 vrouwen); 1924 huwelijken en 29 echtscheidingen.

Men schrijft ons uit Haarlem: dd. 2 Jan: Heden morgen ten half vier ure is ongeveer drie vierde uur benoorden Zandvoort, tengevolge van den geweldigen storm, die dezen nacht gewoed heeft, op het strand gezet Zr. Ms. stoomschip *Cycloop*, luit. Zwaanhals, van Elseneur naar Vlissingen bestemd. De bemanning is, naar men verneemt, op twee man na gered. Een detachement dragonders is van hier ter bewaring der orde naar de plaats des onheils vertrokken, en bereids zijn een paar officieren van het departement van marine, per spoortrein van twee uren, alhier aangekomen, die onmiddellijk de reis hebben voortgezet. (N. R. Ct.)

Te Deventer hebben in het afgelopen jaar plaats gehad 501 geboorten (behalve 19 levenloos aangegeven kinderen) 406 sterfgevallen 108 huwelijken. Opmerkelijk is het betrekkelijk groot verschil tusschen de mannelijke en vrouwelijke geboren. (299 tegen 231)

Door handeldrijvende makelaars en bij de handelbelanghebbenden in de gemeente Middelburg is aan den minister van binnenlandsche zaken een request ingediend, waarin wordt aangevraagd op de spoedige opening van het kantoor van den rijks-telegraaf aldaar. Dit adres is in denzelfden geest als reeds vroeger aan de kamer van koophandel en fabrieken aldaar is opgezonden; het adres is van 50 handteekeningen voorzien, verzonden.

Steenwijk, 2 Januarij, Sedert eenige weken heeft zich de besmettelijke longziekte in deze en in de naburige gemeente Steenwijkerwold onder het rundvee geopenbaard. Op den stal van zeker A. Groening hier ter stede, zijn vijf kalfdragers beestten door dezelve aangetast. De eigenaar een empyrische veearts heeft aan zijne beesten een mengsel van syroop, raapolie en schoorsteenroet ingegeven met het gelukkig gevolg, dat, alle beesten na gedeeltelijk de kalveren te hebben afgezet, weder op de melk zijn en allen hoop op herstel geven.

Eene geduchte storm welke heden nacht uit het westen en N. westen woei, heeft overal schade aangerigt. Het zee water aan de dijken bij Blokzijl heeft eene aanmerkelijke hoogte bereikt en men hoorde hier dezen nacht tweemaal het lossen van 't geschut. Blijft de wind steeds in denzelfden loek dan moet men bij het op handen zijnde springtij voor doorbraak beducht zijn.

Ingezonden Stukken.

Wij ontvangen van den Heer DOMMER VAN POLDERSVELDT, zeer te regt, eene teregtwijzing van eene verkeerde voorstelling, die de inzender van het stuk *de Minister van Oorlog en sommige volksoverteenwoordigers* (zie ons No. 499) heeft gegeven van 't geen dat geachte lid der Kamer omtrent de noodhaven te Nijmegen gezegd heeft. Volgens den inzender zou de heer Dommer niet geweten hebben, dat die haven reeds bestaat en bijna is afgewerkt. De nalezing van het *Bijblad* heeft ons evenwel doen zien, dat het tegendeel het geval is; en daarom is het ons een aangename plicht, door gave overneming uit het *Bijblad* van des heeren Dommer's redevoering betrekkelijk dit onderwerp, de fout te herstellen die, gewis onwillekeurig, door een geacht inzender begaan is. RED.]

De woorden, door den heer DOMMER VAN POLDERSVELDT betrekkelijk die zaak gesproken, luidden aldus:

Bij gelegenheid van de behandeling van dit artikel heb ik tot den Minister van Oorlog eene vraag te rigten en om die vraag te formuleren zal ik moeten treden in eene korte behandeling van het punt, waarop dat verzoek betrekking heeft.

Mijne vraag betreft den aanleg van de nood- of schuilhaven te Nijmegen. Reeds sedert geruimen tijd was er aan dergelijke schuilplaats op de rivier de Waal behoefte. Men eende in die behoefte voor de scheepvaart te voorzien, deed de Regering van die stad in den tijd een aanzek bij het Departement van Oorlog tijdens het bestuur van den Minister list. Er werd een plan beraamd; welk plan, zoo ik wel ondevrigt ben, bestond in het doorgraven van den hoofdwal in verband met de oude haven en de laatste te vereenigen met de gracht bij de Hezelpoort, de eenige gracht welke water houdt. Het Ministerie van Oorlog maakte bezwaren om die doorgraving toe te staan, op grond, zoo ik wel heb, dat wanneer de bedoelde gracht gebezigd werd voor eene haven, er aldaan nitbaggering en uitdieping moest plaats hebben en dat de bestaande hoofdmuur van Nijmegen van die zijde door die ontgraving gevaar zou loopen in te storten. Van dat plan kwam dus niets. Ik moet ten aanzien van dat baveren opmerken, dat zeker, wanneer eene onoordeelkundige uitdieping plaats had, het gevaar Okonde bestaan eener nadeelige werking op het muurwerk aan die zijde der stad; maar voor het die meer van met den grondslag der stad Nijmegen bekend zijn, is het niet twijfelachtig of er zouden middelen te bezigen geweest zijn om die uitdieping zonder schade voor den buitenmuur te kunnen doen plaats vinden. Hoe het zij, bij die wetgeving bleef men volharden. Het stedelijk bestuur kreeg de overtuiging dat er geen schuil-

haven tot stand zou komen, te zij men een ander plan maakte. Men ging daartoe over, maar het nieuwe plan was oneindig minder voordeelig en voor de ligging der haven en voor de financiële belangen der stad zelve, terwijl die buiten verband met de binnenstad was geprojecteerd. Doch, daar men liever eene dure haven dan geene haven had, besloot het stedelijk bestuur daartoe over te gaan, te meer daar men de welwillende medewerking van de Regering ondervond en een subsidie werd toegezegd.

Het bezwaar, dat bij mij ten dezen opzichte bestaat, is nu daarin gelegen, dat het eerste plan zou kosten ongeveer f 30,000, waarvoor men eene goede en voldoende haven hebben zou, terwijl thans volgens het beredeneerde verslag over den toestand der stad Nijmegen over 1855, hetwelk ik hier voor mij heb, voor den aanleg der haven berekend wordt eene som van f 129,000. Dat onderscheid is des te grooter, omdat dit kostbare werk oneindig minder vruchten voor Nijmegen zal afwerpen. In het Voorloopig Verslag van deze Kamer wordt melding gemaakt van de lunette, die voor de nieuwe schuilhaven is aangelegd, en de Regering heeft gezegd, dat de kosten van aanleg van dat verdedigingspunt niet veel beteekenend zijn vermits de overtollige grond daarvoor is gebruikt. Bovendien, zegt de Minister, heeft het Rijk afstand gedaan van een gedeelte gronds.

Mijne Heeren, indien mijne berigten juist zijn, dan strekt de som van f 129,000 voor verreweg het grootste gedeelte tot verwerken van grond, aangezien; met uitzondering der mondingen van zeer enkele ligplaatsen in het midden der haven, geen steenwerk is aangebragt, en meest alles bestaat uit aardewerk, den dijk en de wallen. Nu beweert men, dat 50 per cent is berekend voor de haven en 50 per cent voor het werk door de genie noodzakelijk geacht, waaraan derhalve de helft, zegge de helft, der kosten is besteed geworden. Ik wil dit niet wijten aan den Minister van Oorlog; de zaak was voor zijn optreden beslist, maar ik heb alleen hier willen spreken met het oog op hetgeen in het vervolg zou kunnen gebeuren, en om den Minister te verzoeken dat hij, bij werken, die met de verdediging in het algemeen in verband staan en die tevens in het belang zijn van bewoners der vestingen, zorg drage, dat beide belangen zooveel immer mogelijk, gelijkmatig worden behartigd.

Ik geloof, dat men daardoor een groot voordeel zal te weeg brengen; want dat dan de ontevredenheid over de werking van de wettelijke bepalingen minder gevoeld zal worden. Men kan niet ontkennen, dat wanneer men hier ziet zulk een groot verschil in het nadeel der stad Nijmegen, door het vasthouden aan het bezwaar door de genie geopperd, veroorzaakt, dat men zich dan natuurlijk moet afvragen of het bezwaar wel zoo groot was dat het kon opwegen tegen de nadelen, die door die wijziging van het plan van het stedelijk bestuur zijn bezokkend.

nuttige als het vermaak betreft. De toeschouwer, op zijn gemak op zijn stoel zittende, geniet al het aangename van de steeds afwisselende schoonheden, die zich voor zijne oogen ontrollen.

DE PRIJZEN DER PLAATSEN ZIJN:
1e rang f 1.49 — 2e rang f 1 — 3e rang 50 cents.
Kinderen de helft.
Het Bureau tot het bespreken der Plaatsen, is open van 10 ure 'smorgens tot 's namiddags 2 ure. (732)

MAGASIN DE PIANOS FRANÇAIS.

VENTE ET LOCATION.

Le soussigné a l'honneur d'annoncer au public que son Magasin est pourvu d'un riche et exquis assortiment de PIANOS et PIANINOS à cordes verticales; demi et grand oblique avec des mécaniques supérieures, barrages en fer, agrafes en cuivre, perfectionnement pour l'accord, barre de sillets harmoniques, pédale celeste, nouveau système d'étouffoirs, contre tirage pour résister à la tension des cordes, chevilles perfectionnées faites d'une seule pièce, n'étant point sujette aux influences atmosphérique, invention appréciable surtout dans les pays chauds.

A l'appui de l'identité d'origine de ces instruments, qui sortent tous directement des Manufactures de Paris, on délivre des certificats de la signature d'Erard, de Soufflet, Blanchet et fils, Pleyel, Fournisseurs des cours royales, grande médaille d'or; Jelmini, Wolfel, Blondel, fournisseurs des Académies royales de musique, médailles d'or, Bernhardt aîné fils à mécanique Rohden, perfectionnement et médaille d'argent. Herman Vygen, A. Bord, Paurell, Scholtus, Herce et Mainé, Daniel, etc. etc., tous brevetés à Paris et à l'étranger.

Le magasin est assorti de Pianos Soufflet et Blanchet en différents formats et à Transpositeur, ainsi qu'ils sont tracés au dessin dans le Magasin.

Pour satisfaire à toutes les demandes on trouvera aussi au Magasin des PIANOS et PIANINOS solides des formes des plus élégantes des facteurs de moindre importance aux prix les plus modérés.

TABOURETS DE PIANO en bois de palissandre, vis en fer de la manufacture Viau de Paris.

VERITABLES SOCLETS A CRISTAL.

Messieurs et Dames, Professeurs de musique, etc., sont invités à venir examiner les différentes fabrications perfectionnées.

Nieuwe Uitleg, 110, VAN OLLEFEN DA SILVA à La Haye. CORRESPONDANT DES PREMIERES MAISONS DE PARIS. (733)

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 3 Januarij 1855.			
Nederland. Pct.	Rusland.		
Ned. W. Schuld. 2 1/2	59 1/2	Hope 1798/1816	5
Dito Certificat. 3	71 1/2	Dito 1828/1829	5
Dito Dito .. 4	89 1/2	Cert. 1831/1838	5
O. I. Leening. 4		Dito Dito .. 4 1/2	85 1/2
Amort. Syndic. 8 1/2	87	Dito Hope .. 4	74 1/2
Hand. Maats. 4 1/2		Dito Stieglitz .. 5	
Belgie.		Dito dito 5e Ser. 4	
Certificaten. 2 1/2		Inscr. Assig. 6	
D° Rothschild. 2 1/2	48 1/2	Certific. dito. 6	
Frankrijk.		Polen.	
Obligatiën .. 3		Obligatiën .. 4	
Spanje.		Oostenrijk.	
Nieuwe .. 1	18 1/2	Metalliek .. 5	62 1/2
Dito Buiten. 3	37 1/2	Dito bet. Amst. 5	72 1/2
D° Binnenl. om. 3	32 1/2	Dito bet. B. 5	58 1/2
Bew. Sp. Com. 4 1/2	5	Dito 1847 .. 2 1/2	31 1/2
Amort. Schuld.		Dito 1851/1852 2 1/2	31 1/2
Portugal.			
Londen nieuwe. 3	86 1/2		
Dito uitgeest .. 4			

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. 96 1/2; Mexic., te Lond. 3 pct. 20 1/2; dito Onb. 20 1/2; Ecuad. 21 1/2.

Na eene neiging van achteruitgang blijft de markt heden over het geheel iets vaster zonder echter aan handel en variatie van eene der genoteerde fondsen afzonderlijke vermelding verdienen.

LONDEN, Dingsdag 2 Januarij. Consols op t. 90 1/2; N. Mexic. 3 pct. 20 1/2; Peru N. 4 1/2 pct. 69; Gran. Uitg. 5 1/2; Ecuador 3 1/2; Sardinie 5 pct. 83 1/2; Spanje 3 pct. buit. 37; dito 1 pct. 17 1/2; 18 1/2; dito Certific. 5, 5 1/2; dito Passive 4 1/2; Russen 4 1/2 pct. 86; dito 5 pct. 97; Holl. 4 pct. 91; dito 2 1/2 pct. 60; Turksche leening 75.

PARIJS, Dingsdag 2 Januarij. Fr. 4 1/2 pct. 91.25; dito 3 pct. 65.25; Sp. binn. 3 pct. 81 1/2; Belg. 4 1/2 pct. 90 1/2.

Advertentien.

Hôtel Chimay.

KAZERNESTRAAT.

Buitengewone Voorstelling.

AFSCHIED

DER

Pyreneesche Bearnese Zangers.

Heden, DONDERDAG, 4 Januarij, des Avonds ten 7 1/2 ure.

(Diploma's en Vrijkaarten zijn niet gangbaar.)

VOCAL EN NATIONAAL

CONCERT

DOOR

de Pyreneesche Bearnese Zangers.

in Nationale Kleeding der oude Minnezangers van hun land.

Dezelve vereerd door de hooge goedkeuring van 53 vorsten in Europa, Azië en Afrika en Hoogstderzelve Hoven, voor welke zij de eer hebben gehad te zingen, werden zij ook met grooten bijval gehoord in de groote opera's en yornaamste klassieke Muziek-Akademiën. Gereed om naar Amerika te vertrekken, hopen zij ook hier ter stede diezelfde goedkeuring te verwerven.

GECOMBINEERT MET HET KOLOSSALE

CYCLO RAMA

VAN DE

MISSISSIPPI.

Dit reusachtige Kunstwerk, is het eerste en enige Panorama, waarop beide oevers te gelijk zijn afgeschilderd. Hetzelve verdient de aanbeveling, zoowel wat het